

Головному корпусу – 50!

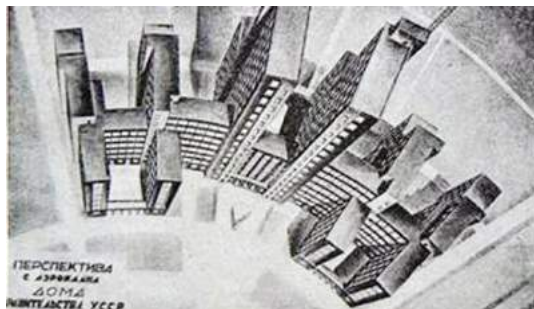
У 2013 році виповнюється 50 років Головному корпусу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Це був другий в історії вузу його головний корпус. Майже 150 років головним корпусом був колишній губернаторський палац по вулиці Університетській, 16 і ось в середині ХХ століття Університет отримав у своє розпорядження прекрасні землі у Нагірній частині міста і будівлю яка була на той час найвищою цивільною спорудою.

Дивним чином новий корпус найстарішого у Східній Україні університету розташувався на своїх історичних, «університетських» землях, які були йому надані харківськими обивателями ще на початку ХІХ століття. Якщо колишній Головний корпус, свого часу, розташовувався на першій і головній в той час вулиці Харкова – Університетській, то новий Головний корпус пустив своє коріння на центральній площі сучасного Харкова – площі імені Ф. Е. Дзержинського (нині Свободи).

Будівля Головного корпусу була зведена в 1929–1932 рр. за проектом архітекторів С. С. Серафимова і М. А. Зандберг-Серафимової для Уряду України, проте після її зведення була передана для проектних і будівельних організацій. Автори, один з яких був творцем Держпрому, спроектували будівлю в тому ж конструктивістському стилі. Ступінчасті обсяги, що наростали від країв до центру, підводили до 14-поверхової вежі у вигляді потужної пластини. Будинок проєктів у столичному Харкові входив до грандіозного конструктивістського ансамблю разом з Будинком державної промисловості та Будинком кооперації.

Під час Великої Вітчизняної війни будівля сильно постраждала, проте монументальна споруда вистояла і надавала ентузіазму відбудовникам при її відновленні. У 1950 році за розпорядженням Ради Міністрів СРСР руїни колишнього Будинку проєктів було передано Харківському університету. За відновлювальні роботи взялася група талановитих архітекторів і конструкторів: В. П. Костенко, О. М. Касьянов, В. І. Ліпкин, Б. Ф. Троупянський. Разом з робітниками різних спеціальностей, трудилися і співробітники університету, а також студенти і аспіранти.

За роки реставрації будівля швидко змінювалась як зовні, так і всередині. Одним з проєктів зовнішнього вигляду будівля була задумка прикрасити центральний 14-поверховий корпус будівлі шпилем подібно МДУ ім. М. В. Ломоносова, а кути бічних корпусів увінчати масивними шпилевидними архітектурними деталями. Однак проєкт був затверджений в основному в тому вигляді в якому ми спостерігаємо його зараз.

Ефектне панно, перед Великим актовим залом належить колективу майстрів школи народного художника України М. Г. Дерегуса.

Витончений вітраж на центральних сходах між першим і другим поверхом – робота народних художників України А. Ф. Проніна і Г. В. Тищенко. Цим же митцям належать фрески перед Малим актовим залом. Автором барельєфів на першому поверсі за напрямом до Актового залу був славетний дизайнер В. П. Костенко.

13 серпня 1963 р. були прийняті в експлуатацію з оцінкою «відмінно» останні секції нового корпусу Університету. Всього було здано 61000 квадратних метрів площі.

Відкриття нового корпусу Харківського державного університету ім. О. М. Горького було призначено на 7 вересня. На відкриття Університету були запрошені гості всесоюзного і республіканського рангу серед них: міністр вищої і середньої спеціальної освіти СРСР В. П. Єлютін, міністр вищої і середньої спеціальної освіти УРСР В. М. Даденков, секретар ЦК КП України А. Д. Скаба, ректори найвідоміших університетів: академік І. Г. Петровський (ректор МДУ), професор А. Д. Александров (ректор ЛДУ), професор І. Т. Швець (ректор КДУ), інші гості.

З повним правом ми можемо вважати, що з набуттям нового просторого і оснащеного відповідно до вимог свого часу корпусу, ХДУ мов би отримав друге дихання. Крім адміністративних і навчальних підрозділів, в ньому розмістилися комфортабельний Великий актовий та спортивний зали. На другому поверсі з'явився Музей історії університету, на різних поверхах розташувалися лабораторії, кабінети, спеціалізовані аудиторії. Сім верхніх поверхів центрального корпусу будівлі зайняла фундаментальна, одна з найстаріших українських бібліотек – ЦНБ. Також в будівлі знаходилися численні допоміжні заклади: їдальні, гардероб та ін.

За півстоліття історії корпусу в ньому розмішувалися: пошта, медичний пункт, редакція газети «Харківський університет», органи партійної, комсомольської та профспілкової організацій.

Отримання нового корпусу, стало поштовхом у розвитку наукових досліджень. За 50 років у цьому корпусі навчалося не одне покоління фахівців серед яких чимало видатних особистостей.

Стіни Харківського університету стали обителлю для багатьох відомих вчених. Серед них такі як Герой Соціалістичної Праці астроном М. П. Барабашов, математики В. О. Марченко та О. В. Погорелов, фізики І. М. Ліфшиць, І. І. Залюбовський, Д. В. Волков та багато інших.

Новий корпус став не тільки «обличчям» університету, але й одним з впізнаваних символів Харкова в його багатомірному образі. Він став центром наукового життя міста, трибуною на якій Харків голосно заявив про себе не лише як індустріальний, а й культурно-освітній центр.

Серце Харківського університету – його Головний корпус відвідали різні делегації з усіх куточків світу.

Свідоцтвом широкого міжнародного визнання університету є те, що Харківський класичний університет з 1974 р. є дійсним членом Міжнародної асоціації університетів при ЮНЕСКО, а також той факт що «Каразінський університет» був у числі ініціаторів Підписання "Великої Хартії європейських університетів" (Болонья, 1988 р.), співзасновником Євразійської Асоціації університетів, бере активну участь у діяльності Всесвітньої та Європейської асоціації університетів.

В наш час в ньому навчається близько 1500 іноземних студентів, аспірантів і докторантів з 50 країн світу, проводиться співробітництво з більш ніж 100 університетами та іншими організаціями всіх континентів.

За минулі роки поблизу Головного корпусу проросли архітектурні «пагоони». В середині 1980-х рр. тодішнє покоління студентів віддало шану загиблим під час війни студбатівцям: був відлитий монумент, який в 1999 р. зайняв своє місце біля Університету з боку узвозу Пасіонарії.

Головний корпус, мов магніт, притягує все з ним пов'язане і 6 серпня 2004 р. пам'ятник Василю Назаровичу Каразіну був перенесений та зайняв, після столітнього поневіряння, призначене йому місце біля свого головного дітища, де він зустрічає студентів нікими рисами непосидючого генія і дружньо протягнутою рукою запрошує пройти через величний портик з неосяжними колонами у сакральне місце знань – Харківський класичний університет.

Проект будівлі Головного корпусу Харківського національного університету свого часу став переможцем всесоюзного конкурсу під девізом "Наздогнати і перегнати". Харківський університет наздогнав і багато в чому перегнав відомі університетські центри Старого та Нового світу.

Сьогодні він і його викладачі, співробітники та студенти живуть і працюють під девізом «Пізнавати, навчати, просвіщати» – і всі ці три заклики університет гідно виконує протягом усієї своєї історії.

Автор: Олександр Карташов

Дизайн: Михайло Проценко